

9. Чернявська М. Н. Аксиологічний аспект теорії інтерпретації та проблеми музичної педагогіки: Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01. / М. Н. Чернявська. К. КГК, 1996. 20 с.

REFERENCES

1. Bereza, A. V. (2010). *Pedahohichno-vykonavska praktyka maibutnoho vchytelia muzyky*. [Pedagogical and performing practice of the future music teacher: teaching method. manual]. Vinnytsia.

2. Bobakova, Y. P. (1998). *Samostoiatelnaia rabota kak faktor sovershenstvovaniya protsessa podhotovky budushcheho uchytelia muzyky*. [Independent work as a factor in improving the process of preparing a future music teacher]. Kyiv.

3. Kolmohorova, L. S., Spirydonova, H. H. (2015). *Kharakterystyky samoprezentatsyy v kontekste sootnosheniya vnutrennei y vneshnei sostavliaiushchykh kultury cheloveka*. [Characteristics of self-presentation in the context of the relationship between the internal and external components of human culture]. Horno-Altaiisk.

4. Kremeshna, T. I. (2012). *Do pytannia formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzyky*. [On the question of formation of professional competence of future music teachers].

5. Kuzmyna, N. V. (1970). *Metody yssledovaniya pedahohycheskoi deiatelnosti*. [Research methods of pedagogical activity]. Lenynhrad.

6. Razhnykov, V. H. (1994). *Dyalozy o muzykalnoi pedahohyke*. [Dialogues about music pedagogy]. Moscow.

7. Semychenko, V. A. (2004). *Problemy motyvatsyy povedeniya y deiatelnosti cheloveka*.

Modulnyi kurs psykholohyy. Modul «Napravlennost». [Problems of motivation of human behavior and activity. Modular psychology course. Module «Directivity»]. Kyiv.

8. Chen Bo. (2016). *Suchasni problemy vykonavskoi pidhotovky vykladachiv mystetskykh dystsyplin*. [Modern problems of performance training of teachers of art disciplines]. Kherson.

9. Cherniavska, M. N. (1996). *Aksiologichnyi aspekt teorii interpretatsii ta problemy muzychnoi pedahohiky*. [Axiological aspect of the theory of interpretation and problems of music pedagogy]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВАН Ся – аспірантка кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Наукові інтереси: удосконалення процесу фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у вищій школі України та КНР; методика навчання музики.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

WANG Xia – postgraduate of Faculty of Art, Dragomanov National Pedagogical University.

Circle of scientific interests: improving the process of professional training of future teachers of music in higher education in Ukraine and China; methods of teaching music.

Стаття надійшла до редакції 25.04.21 р.

УДК 378:373.3/.5.091.12.011.3-051:78]:17.023.36
DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-195-167-171

ВИШНЕВЕЦЬКА Марина Вікторівна – аспірант кафедри музикознавства та музичної освіти Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5830-6406>
e-mail: mvyshnevetska@gmail.com

**ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА З ВИКОРИСТАННЯМ
ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Формування естетичної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва в еру панування цифрових технологій виходить на новий рівень. На етапі розвитку інноваційно-інформаційно-інтелектуальної цивілізації ХХІ століття необхідні нові підходи до формування естетичної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, адже це обумовлено як розробкою та впровадженням в

практику форм інноваційного навчання, так і потребою в усвідомленні значимості креативної та проектно-технологічної підготовки майбутніх спеціалістів. Але ми розуміємо, що в даних умовах втрачається одне із головних завдань – досвід ціннісно-естетичного ставлення до дійсності, зниження культурних орієнтацій особистостей. Практика показує, що впровадження інноваційно-освітніх технологій випереджає процес формування естетичної культури

загалом. Тому проблема формування як естетичної культури особистості, так і культури майбутніх учителів, зокрема музичного мистецтва, є вкрай важливою та актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить про вагомий інтерес науковців до означеного питання: естетична освіта (В. Бутенко, О. Дем'янчук, Л. Левчук, О. Падалка В. Томашевський та ін.); виховання художньо-естетичної культури студентської молоді (О. Олексюк, Г. Падалка, Л. Рапацька, О. Рудницька, Т. Сулова, О. Шевнюк, В. Ковальчук, Ж. Озолія, В. Радкевич, Г. Шевченко та ін.). Цифровізація суспільства та освіти, зокрема, підтверджує значні зміни в розвитку культурного середовища. Активне функціонування цифрових технологій знаходить висвітлення у дослідженнях В. Бикова, О. Бондаренко, Л. Кондратової, М. Лещенка, О. Міщенко, О. Найдюнова, О. Пінчук, О. Шестопаля та ін.

Отже, виникає необхідність дослідити та обґрунтувати формування естетичної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва з використанням цифрових технологій та подальшого дослідження питань їх застосування у мистецькій галузі.

Мета статті – розглянути можливості використання цифрових технологій майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі формування естетичної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Життя у XXI столітті – інформаційне, а освіта має максимально забезпечувати та реагувати на глобальні сучасні запити суспільства. У сучасному світі освіта виступає як загальнолюдська цінність, тобто прояв соціального і духовного прогресу особистості і суспільства обумовлює серйозні зміни у світогляді та загальнокультурному житті людей. Інформатизація різних сфер освіти, зокрема музичної, запровадження цифрових технологій на всіх ланках та осередках стає невід'ємною частиною суспільства та несе культурний розвиток макро- і мікросоціумів. Сучасна освіта – це оволодіння електронними, мультимедійними підручниками та посібниками, електронними курсами, інтерактивними комплексами, тому навчання з використанням цифрових технологій є не новацією, а вимогою часу. Саме тепер сфера естетичної культури особистості, зокрема, майбутнього вчителя музичного мистецтва вимагає не просто знань у процесі фахової підготовки чи перепідготовки, а й прояву активних навичок з використання інформаційно-комунікативних

технологій, формування інформаційно-музичних та технологічних компетентностей, прояву критичного мислення, стратегії поведінки, реакції на зміну потреб та інтересів суспільства.

Зараз мистецтво набуває нового значення, і ми можемо спостерігати збільшення участі в культурній діяльності, адже саме культура, за визначенням В. Тушевої, дає можливість визначати явища, ідентифікувати та відрізняти їх від інших, визначати ступінь сформованості; це цінність, яка поєднує в собі культурно-історичні, національні традиції, включена до досягнень науки, освіти, мистецтва, а головне, культура – це середовище до виникнення «нових елементів творчого досвіду, його самоорганізації, саморозвитку і самопоновлення» [8, с. 63]. І не дивно, що саме цифрові технології дозволяють «ділитися» власними надбаннями, новинками, публікувати, поширювати та отримувати матеріальну винагороду за власні здобутки.

Визначаючи структуру естетичної культури на основі аналізу наукових джерел (І. Зязюн, Г. Падалка, О. Рудницька, Г. Сотська), нам імпонують дослідження В. Томашевського, який виокремлює такі її складники, як, зокрема, естетична свідомість, яка дає змогу «освоювати, акумулювати, систематизувати, закріплювати та зберігати набутий естетичний досвід», і саме цьому сприяють естетичні знання, почуття, світогляд, які, в свою чергу, дають можливість реагувати, оцінювати, виявляти прекрасне в оточуючому світі; естетична активність, до різновидів якої відносять естетичне спілкування, пізнання, творчість, на які впливають зовнішні фактори, такі як «культурно-історичне середовище, зростаючі потреби суспільства» та вміння їх задовольняти, а також внутрішні чинники та використання різних форм, засобів та методів досягнення цілі; естетична самоорганізація, сюди автор відносить «внутрішні детермінації, такі як самопрезентація, саморозвиток, самоактуалізація», які є невід'ємними складниками «естетичного ставлення до дійсності, самоосвіти та вдосконалення власної естетичної культури» [9]. На нашу думку, такі складники покликані впроваджувати у суспільне життя стратегічні ідеї в галузі освіти та культури, формування цінностей, застосування та використання сучасних технологій у фаховій діяльності.

Застосування цифрових технологій дає нам змогу формувати естетичну культуру майбутнього вчителя музичного мистецтва. У цьому контексті є досить точним пояснення О. Найдюнова щодо того, що «інтернет є

засобом швидкої передачі інформації про будь-які культурні заходи, акції чи події в глобальних масштабах... відбувається наближення людини до шедеврів світової культури, віртуальне продовження життя і масової культури, трансляція культурних смислів і цінностей, які можуть піддаватися інтерпретації нескінченно» [7]. Тобто відбувається трансформація безпосередньо культуротворчості в Інтернет-мережу, і цінність мистецтва, за допомогою якого формується естетична культура, стає практичною діяльністю особистості та, можливо, втрачає первинність соціального значення – виникнення мережевої культури.

Європейський Союз працює над створенням нового Європейського освітнього простору, розробляє ініціативи, які дозволяють всім отримати освіту та професійно самореалізуватися. Одним із напрямів освітнього простору Європейського Союзу є цифрові навички, які включають в себе використання цифрових технологій для викладання та навчання, розвиток цифрових компетентностей, необхідних для життя і роботи в епоху цифрової трансформації, та покращення освіти шляхом аналізу та прогнозування результатів. Такий план дій, на думку Європейського Союзу, дозволить допомогти людям адаптуватися до життя та роботи в епоху швидких цифрових змін [1]. Схвалено концепцію розвитку цифрової компетентності, яка є динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність із використанням таких технологій [2]. Також Законом України «Про освіту» визнано інформаційно-комунікаційну компетентність як одну з ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності [3].

На новий рівень виходять інноваційні форми навчання, а саме цифрові технології, цифрові платформи, соціальні мережі, які сприяють ефективнішому навчанню вчителів музичного мистецтва та формуванню фахових компетентностей. Л. Кондратова [6], досліджуючи засоби цифрових технологій в умовах неформальної (дистанційної) освіти, наголошує що неабиякої популярності та актуальності набули вебінари, онлайн-майстер-класи і уроки, електронні курси, науково-практичні конференції онлайн, відеодоповіді. Таким чином, поширення досвіду у таких заходах дає можливість підвищувати рівень не лише педагогічної

майстерності, а й можливість працювати та впроваджувати здобуті знання безвідривно від професійної діяльності.

Цифрові, музично-комп'ютерні технології ми розглядаємо як засіб професійного становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі фахової підготовки, адже із використанням таких технологій збільшується умотивованість до професійної діяльності та формуються позитивні переконання щодо обраних музичних дисциплін та напрямів музичних досліджень, а також студенти в майбутньому вбачають перспективи їх використання і проявляють ініціативу експериментувати, працювати та застосовувати цифрові технології в повсякденному житті. Застосування інформаційного програмного забезпечення дозволяє більшою мірою задовільнити себе результатами та відкрити перед собою абсолютно нові перспективи, адже заохочення до роботи у творчих інформаційно-комунікативних групах та ін. потребує зосередження та пошуку вирішення нових ситуацій.

Розглядаючи цей процес як безповоротний, акцентуємо увагу на такому понятті як мотивація (з лат. *Movere* – спонукати до дії), адже цікавитися, розвиватися та використовувати цифрові технології потребує нового погляду на звичні для освітнього процесу речі.

Звертаємо увагу на те, що сучасний стан розвитку цифрових технологій дозволяє активно впроваджувати їх в освітній процес, тому для вчителів музичного мистецтва розроблені методичні рекомендації організації та проведення дистанційного навчання [5]. Є можливість використовувати різні платформи та сервіси «Гугл Класрум», «Мудл»; взаємодіяти зі здобувачами освіти у месенджерах «Телеграм», «Вайбер», мережі «Фейсбук»; проводити лекційні заняття, консультації у форматі відеоконференцій за допомогою програмного забезпечення «Зум», «Гугл Міт», «Скайп»; створювати власний ютуб-канал та використовувати як готові відеоуроки, презентації, так і власні, вести власний блог; зберігати теоретичний та практичний матеріал на гугл-дисках, створювати гугл-документи; моніторити засвоєні знання за допомогою гугл-форм, «ЛернінгЕппс». Вчителі мистецьких спеціальностей, зокрема музичного мистецтва, мають певні труднощі, адже ніщо не може замінити «живої взаємодії» зі здобувачами освіти, оскільки колективне або одноосібне виконання пісень, вокальних

вправ не дає можливості почути цілісність та чистоту відтворюваного звучання.

Існує певний підхід до оцінювання рівня використання цифрових технологій у закладах освіти для викладання та навчання – SAMR [4] – це структура, створена доктором Рубеном Пуентудурою, яка класифікує чотири різні ступені інтеграції технологій в навчання та викладання. Отож ці ступені мають назви та пояснення [10, с. 50]:

Substitution – заміна, підміна. Виконуємо ті самі завдання, але з використанням цифрових технологій. Наприклад: замість написання тексту чи друкованого аркушу можна використовувати електронну версію документа або презентацію в програмному забезпеченні «ПаверПойнт», які можуть створити як здобувачі освіти, так і викладач. Але є ситуації коли без роздруківки не обійтись, особливо, коли навчаєшся/навчаєш практичним музичним дисциплінам.

Augmentation – збільшення. За допомогою цифрових технологій ми можемо провести опитування на гугл-формах, замість паперових анкети/тестів, що дасть можливість миттєво зрозуміти, наскільки засвоюється навчальний матеріал, переключати увагу з викладача на студента, який, в свою чергу, активніше включається в освітній процес. Якщо це практична музична дисципліна, окрім словесних методів можна застосовувати аудіо-, відеозаписи зі звучанням музичних творів.

Modification – модифікація. Модифікація традиційних завдань з урахуванням цифрових технологій. Індивідуальне навчально-дослідне завдання можна створити у формі аудіофайлу з накладанням музики та використовувати його як форму контролю, виклад інформації для інших учасників освітнього процесу, наявність живої аудиторії тільки підсилює зацікавленість у якісному виконанні роботи. В умовах дистанційного навчання можна, наприклад, зробити аудіозапис з виконанням хорової партії або грою на музичному інструменті задля оцінювання, роботи над помилками тощо.

Redefinition – перетворення. Цифрові технології допомагають виконувати ті завдання, які раніше були неможливими. Одночасна співпраця не просто з колегами, а й з однодумцями, знайомими з інших країн. Цю ступінь зручно використовувати у колективній співпраці, де у кожного своє завдання і всі разом працюють над колективним проектом. У цьому випадку цифрові технології слугують як засоби навчання без яких неможливо діяти.

Таким чином, мережа Інтернет стає все доступнішою, цифрові освітні ресурси

докорінно змінюють дидактичні забезпечення та матеріали освітнього процесу, а впровадження цифрових технологій залежить від технічного оснащення освітнього середовища.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, огляд сучасного спрямування до організації та застосування цифрових технологій дозволив виявити найпоширеніші їх форми навчання майбутніх вчителів музичного мистецтва та доводить ефективність використання цифрових технологій, які впливають на розвиток загальної та естетичної культури, педагогічної майстерності вчителів музичного мистецтва. Формування естетичної культури виходить на новий рівень розвитку, адже вимагає від майбутніх фахівців використовувати не лише накопичений досвід, а й активно, творчо збагачувати, актуалізувати цінності, оцінки, смаки, ідеали, ціннісні орієнтації та світоглядні установки на основі впровадження та користування цифровими технологіями. Розглянуті питання потребують подальшого розвитку та вимагають ефективності формування цифрової компетентності, адаптивності до нового цифрового освітнього середовища, що, в свою чергу, дозволяє створювати та ініціювати новітні проекти в освітньому процесі.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Education and Training. URL: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area_en
2. Цифрова компетентність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>
3. Закон України про освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. SAMR. URL: <https://www.schoology.com/blog/samr-model-practical-guide-edtech-integration>
5. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва: навч.-метод. посіб. Упоряд.: Вороникова І. П., Чайковська Н. В. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 456 с.
6. Кондратова Л. Розвиток педагогічної майстерності вчителів музичного мистецтва засобами цифрових технологій в умовах неформальної освіти. *Virtus. Scientific Journal. Bun.34*. 2019. С. 101–105.
7. Найдюнов О. Суперечливість впливу інтернет-технологій на процес культури творення. *Вісник Львівського університету. Серія філософ.-політолог. Студії*. 2017. 12, с. 95–103.
8. Тушева В. В. Культурологічні засади вищої митецької освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти*. 2017, 22(1). С. 62–68. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2017_22\(1\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2017_22(1)_13)
9. Томашевський В. В. Теоретичні і методичні

засади формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Хмельниц. гуманітар.-пед. акад. Хмельницький, 2020. 37 с. : рис., табл.

10. Технологія змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти: *підручник*. За заг. ред. В. В. Олійника, ред. кол. : С. П. Касьян, Л. Л. Ляхощка, Л. В. Бондаренко; ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». Київ, 2019. 196 с.

REFERENSES

1. Education and Training. URL: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area_en

2. *Tsyfrova Kompetentsiia*. [Digital Competence].

3. *Zakon Ukrainy pro Osvitu*. [Law of Ukraine on Education].

4. SAMR. URL: <https://www.schoolology.com/blog/samr-model-practical-guide-edtech-integration>

5. *Dystantsiine navchannia: vyklyky, rezultaty ta perspektyvy*. (2020). Kyiv:

6. Kondratova, L. (2019). *Rozvytok pedahohichnoi maisternosti vchyteliv muzychnoho mystetstva zasobamy tsyfrovyykhtekhnolohii v u movakh neformalnoi osvity*. [Development of pedagogical mastery of music teachers by means of digital technologies in the context of non-formal education].

7. Naidionov, O. (2017). *Superechlyvist vplyvu internet-tekhnohii na protses kulturotvorennia*. [Contradictory impact of Internet technologies on the process of cultural creation]. Lviv.

8. Tusheva, V. V. (2017). *Kulturolohichni zasady vyshchoi mytetskoï osvity*. [Cultural principles of

higher art education].

9. Tomashevskiy, V. V. (2020). *Teoretychni i metodychni zasady formuvannia estetychnoi kultury maibutnikh dyzaineriv u zakladakh vyshchoi osvity*. [Theoretical and methodical principles of developing aesthetic culture of future designers in higher education institutions]. Khmelnytskyi.

10. *Tekhnolohiia zmishanoho navchannia v systemi vidkrytoi pislidyplomnoi osvity*. (2019). [Technology of mixed learning in the system of open postgraduate education]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВИШНЕВЕЦЬКА Марина Вікторівна – аспірант кафедри музикознавства та музичної освіти Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Наукові інтереси: методика формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VYSHNEVETSKA Maryna Viktorivna – Post-graduate student of Musicology and Music Education Department of the Institute of Arts of Borys Grinchenko Kyiv University.

Circle of scientific interests: Methods of developing aesthetic culture of future music teachers, conducting and choral training.

Стаття надійшла до редакції 27.04.21 р.

УДК 378:373.3/5.091.12.011.3-051:78]:001.895

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-195-171-174

ДАЦЕНКО Марія Сергіївна – аспірантка 1-го р.н. спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки» Київського університету імені Бориса Грінченка
ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-3140-7439>
e-mail: m.datsenko@kubg.edu.ua

ІННОВАЦІЙНА МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Суспільству потрібні сучасно освічені, моральні, ініціативні люди, які можуть самостійно приймати відповідальні рішення у ситуаціях вибору, прогнозуючи та проєктуючи їх можливі наслідки. Вони відрізняються мобільністю, творчим та методичним мисленням. Інноваційна діяльність у сучасному вимірі розглядається як цілісна, різномірівнева, багатоступенева, нелінійна, синергетична система, яка виконує в освітньому процесі коригувальну і спрямовуючу функції розвитку творчого потенціалу майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і

публікацій. Сучасна мистецька освіта має значні здобутки у галузі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до використання інноваційних технологій. Дисертаційні дослідження у цій сфері присвятили А. Бондаренко, О. Бордюк, О. Єременко, К. Завалко, Л. Кондрацька, В. Лабунець, Л. Ліхощка, В. Міщанчук, В. Орлов, Г. Праслова, Т. Турчин та інші.

До розгаду методичної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва звертається багато сучасних науковців (І. Зязюн, Л. Коваль, Н. Миропольська, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Семашко, В. Черкасов, О. Щолокова та інші).

Інноваційна методична діяльність